

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Reden und Arbeiten der Societas Latina - Cod. Karlsruhe 3420, 1-4

Orationes in Marchio-Badensis Societate Latina ab ordinariis h. soc.
solidalibus habitare - Cod. Karlsruhe 3420,2

Hebel, Johann Peter

[Karlsruhe], 1772-1776

[Woelfel, Gustav]: Ex neglectu pecunia potest quis fini locuspletior,
elaboratum est, 1776

[urn:nbn:de:bsz:31-99834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-99834)

Thema hoc:

Ex neglectu pecunia potest quis fieri Terent
locupletior, elaboratum est.

a.

Gustavo. Magno. Woelfelio
Auctoris Theologia.

Ass. 180.

f 7 7 G. 2828. or

Oecoss oest.!

Multi in orbe viciis contaminati vitis repe-
riuntur

Nullam vero vitium, quo grassantur detesta-
bilis avaritia, quia omnes ad felicitatem in-
tecludit aditus.

fiatus itaq; exercenda quia ostendam

Them: Ex neglectu pecunia posse quem fieri
locupletiore

B: I. uti negligitur

= II. uti negligi debeat, quo locupletior evadere
possit

Ad: I. In talis impendunt plerique fortunas, qua
nil eis profunt, quo nempe

1. luxuriam alere

2. voluptatum ardorem adumq; mitigare
possent.

Ad: II. Definitur primo, in quo consistant divitiae
deinde ostenditur, uti pecunia negligi de-
beat nempe,

1. Litterarum.

2. Tenebrarum peragandarum

3. omniumq; eorum rerum causa, quae ad
majorem perfectionis gradum perducere possant.

(27.)

Director gravissime.
Socii honoratissimi!

Quanta obversantur oculis nostris,
si spiritui nostro, terra hujus compagem
perspiciendum subjicimus. Quanta varietas
in minimis rebus diffusa, nos circumsonat,
quam magna Sapientia bona-malisq; mixta
intuimur. Imnumerabilia ejusdem rei exempla
homo profert. Multi eorum, rectam virtutis et
probitatis viam insequentes, reperiuntur; plurimi
vero, quorum alii hoc, alii alio vitiorum gras-
santur genere. Omnium vero vitiorum quibus
se tradunt caput, in avaritia consistit. Si sane
avaritiae labe infecti, abjectissimo humani generis
nomine consignandi, dum tales ab iis longe ab-
sunt actiones, quibus civitatem patriamq; de-

mereri, salutem aliorum promovere, et se
 cives Dei dignas ostendere possint. Contra eos
 juvat acervos pecuniae accumulare, usque in-
 cubare; nihil ideo eis tam asperum, quod
 non tentent, nihil tam periculorum quod non
 perumpant, nullaque demum actio, tam hor-
 rida, quam non committant. Quomodo itaque ii
 spatiosum & tranquillum ducere possunt hali-
 tum, dum cogitationibus suis nihil volunt,
 quam uti opes suas augeant. Hunc ad finem
 rates Aruunt, truci ignotoque sese committunt pelago,
 nec timent Savientem Africum, nec increbescen-
 tem Notum. Sed itineribus diuturnis contendunt,
 peregrinis se condunt regionibus, et nave proela
 onusta domum redeunt. Nunc felicitatis sumam

et h. consecutus sibi persuadent, dum bona multo la-
 bore ac sudore in potestatem suam redacta vi-
 dent, quibus nec pauperibus succurrere, nec ipsi
 percipere, nec pecuniam trahere possunt. Omni
 jure bonis nostra querenda esset, si haec esset
 felicitas vera et unica. Quam multi ea in-
 eligerent et in statum hunc miseris viderent
 in quo densa et opaca nox omnem huma-
 nitatis lucem extinxisset. Sed felices nos, ad
 felicitatem aliam nobis parata via, cujus
 porta eis semper patefacta, qui in ea incidere
 statuerunt. In hac porta sunt omnes di-
 vitiae mundi hujus, omnia oblectamenta, om-
 nesque perfectiones, quas homo consequi potest.
 At, quod opes aliquanto minuatur, laborem re-

quirat, tamen, quod leve et exiguum est,
 si cum bono, quod exinde hauries comparabis.
 Quoniam vero. Satis diu hac in re versatus,
 sum, ad orationis summam transgrediar atque
 vobis ostendam.

Item: Et neglecta pecunia, posse quem
 fieri locupletiores.

Part I. continebit, uti negligitur.

Part II. Ut negligi debeat, quo locupletiores
 evadere possimus.

¶ Terra huius coeli, totiusque natura condi-
 tor bono nos condonavit, quocum pro anima-
 tibus Superbire eumque sequi possumus. Adhi-
 bemus illud et perpendimus comoda, quae
 hac re nobis comparavit, non possumus

non, quin amore pleni, illud. Sublime
 elatum numerum, Summa cum veneratione mi-
 rum adoramus. Multa adhuc proter-
 eam nobis tradidit, que de peculiari amore
 Dei, homines certiores faciunt. Solam enim
 ad voluptatem hominis creavit naturam. Solam,
 mortalium habitaculum ita instituit, ut largiter
 ac profuse divitias suas dilapidet, vita necessaria
 prebeat, omniaque ista, que hominum comoditas re-
 quirat. Infinita sane est fortuna nostra. Si ce-
 ceteri Sciemus ratione gaudia atque oblecta-
 menta appetemus. Plebsque vero nostrum in-
 satiabilis... auri... argentique ac aliarumque rerum
 hujus voluptatem cupido incensit. Non tam
 multa capere natura, que non cupiant, mi-
 nimamque tamen quod eis observata, imaginationem

enim ad hoc inflammaré possunt, ut infra ani-
 malia actionibus sese submittant suis.
 Ponite vobis ante oculos, omnes aetatis humanae
 partes, omnem temporum varietatem, omnes in-
 stituenda vitae rationes easque animo et cogitatione
 percipite: profecto in omni aetate harum in
 genere, quos exemplo alii ante oculos ponere
 possem, reperitis. Sed insistamus in prima
 aetatis parte. In hac ingenium juvenis ad
 omnia percipienda docilius, et corpus ad tole-
 randos studiorum labores fortius esse conuenit.
 Quotaeque autem in juvenum grege^{um} reperitur
 qui ea in studia collocat, quae maxima
 et usui et ornamento futura cognoscent;
 quorum numerus in contraria ruens part

non excedat. Audacia, effrenata licentia, cu-
 piditates imense animum occupant, eorum
 ita industria, praesidia atque utilia instrumenta
 in libidinem consumunt. Res quas cupiunt,
 altius tantum considerant, minimeque in interiora
 rerum penetrare audent, quo fit, ut rei exi-
 tium non videant, sed cuncto potius ardore
 id quod eos letitia afficit, insequantur, omnia
 pericula si qua cum ea essent conjuncta, transigunt,
 adeoque leviant, ut neque exempla aliorum, neque
 iustorum cohortatio, neque eorum ratio, impetum
 reprimere possit. Tali modo fortunae obliquunt,
 ingentem patrimonii partem, quam majores eo-
 rum multo labore congererunt profundunt,
 tantum quo unicum leniant affectum.

Sino languidi, ciboque confecti incedunt, hisque
 negotiis vixile estate propius accedunt. Nunc
 ad officium contendunt. Ubi vero munus in
 venire potest, quod tam sit excelsum, quam
 eorum requirat ambitio. Omnia enim in
 quantum procedunt extenduntque se, angusta
 sunt, misera, depresso. Per omnium orbem te-
 sulos cupiunt disponere, qua re cogitationes
 in rem humilem abjiciunt, pecunia alios
 sibi conciliant, quo ad summam honoris fasti-
 gium melius ascendere possint. Quomodo vero
 civitas in florenti sese continere potest, atque
 quomodo se contra hostium incursiones tuatur,
 quem penes talibus summam est imperium, qui
 se ipsos non regere, atque fortuna adversa calami-

antiquitates non sustinere possunt, quia nunquam in tota
 die cum tempestate confluerunt.

Desinite ergo vestra exilentia tali modo esse de-
 structores, recedite ad obsequium, qui defecistis.

Date operam ea peragere, quae iustis sunt
 grata hominibus, quae grata Deo. Excutite
 rabiem, quae vestrum occupavit animum, et
 discite ex intuitu huius universi cognoscere
 melius fatum regere mundum, et accipite exinde
 veras divitias, quae a numine illo vobis
 offeruntur in summa felicitatis, virtutisq[ue]
 pacis sunt, de quibus in altera orationis
 mea parte pauca loquar.

Si sermo de divitiis incidit, mi-
 nime tales mente concipimus, quo
 fluxe sunt, corpusq; nostrum, in hoc
 mortalium Domicilio falsis tantum deci-
 piunt oblectamentis. Sed tales, quas nec
 vorax omnium rerum tempus consumere,
 nec atra oblivio tenebris obnubilare, nec na-
 biscum interire possunt, quo omnem macram
 discutunt, omnes calamitates abigunt, quo
 animos nostros tranquillat, eosq; a teterrima
 vitiorum Servitute in plenam justamq;
 traducunt Libertatem. Parum vero ad

huc dixi, hisce enim divitiis, quae potest oratio
 par inveniri, quis unquam tanta ubertate in-
 geni tanta dicendi copia praeditus reperitur,
 qui eas ita laudare possit, ut non semper
 cum plurima dixerit, plura omisisse videan-
 tur: majorem sane campum in quo ex-
 curram, majusque theatrum in quo spectentur,
 requirunt, quam ut viribus meis assequi co-
 nara. Mortales itaque, qui in futura prospici-
 cere nondum soliti estis, quos alia affecerunt
 divitiae, reprimite impetum quocum eas in-
 secuti estis, recedite, & in via, qua adit ducit
 subsistite. Si id facere, animo proposueritis
 unicum tantam a vobis petam, ut acriter

ad eas intendatis animum divinamq; ac
 excelsa earum perspicatis. Certe virtutes
 illecebra adeo vos irretientur, ut nullas
 feceritis moras in ista incedere. Quam
 obliquis oculis intuemini, bona hujus
 mundi apparentia, quanto favore fortu-
 nas vestras in eas impendetis res, quibus
 propius ad virtutem accedere possitis. Qua
 autem sunt, me interrogetis? Lettere sunt.
 At sane a Deo auctore huncce in mundum
 emanarunt. Nemo, qui ab incunabilis
 cum eis versatus, dulcedinem earum guda-
 vit, in hominum coetu locum tenere op-

taret, si istud lumen, cuius fulgor omnes
 terrarum percussit regiones, in tenebris obrutum
 sepultumque jaceret. Infinita nobis descenderent
 bona, quae in potestatem relecta, summo cum
 gaudio intuemur. Ingenium nempe nostrum
 incultum derelictumque esset, minus adeo ^{ut} corpulæ,
 ut vis quid humanitate dignum in orbem
 spargere possemus. Quanta Sublimis de
 litteris mentem arripit nostram cogitatio, si
 librorum perpendimus et jucunditatem et
 utilitatem. Si soli, nos si intus omnia
 afflictâ sunt gaudio perfundere, quasiq; re.

creare possunt. Docent nos, uti in hac com-
 page terrarum, nostras instituamus actiones,
 et de mortalium, fati moribusque, certiores nos
 reddunt. Hac re incendunt cupidinem in
 nobis, peregrinas visendi regiones diversa quoque
 cuiusdam intueri nationis: ideo peragimus
 itinera moresque nostras gradatim ad maiorem
 perfectionis redigimus gradum. Tali modo
 pecunia impendi debet, quo ad felicitatem
 melius pervenire possimus. Multi vero
 adhuc supersunt, qui in contraria impen-
 dunt fortunas suas, qua maximo eis sunt
 detrimento. Horum animos virtutis divi-

ritas minime commovere potest, dum sensus
 rationem captam tenent. Hi sane homines,
 qui commodis, quae eis a virtute offeruntur, su-
 das praebent aures, apud illecebras sensu sunt
 destituti, in quorum corde nulla virtutis scin-
 tilla ardescit, studio in perniciem ruunt, seque
 in infortuniorum voraginem tenebrarumque
 noctem mergunt. Hos autem, quos boni
 stimulus urget, qui amore erga virtutem
 capti estis, quorum est iuste agere, urgete
 propositum constanter vestro, frater-
 numque vestrorum Saluti.

Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines across the page.